

DANIELI

Danielin tireru, Yudaban wahala ka ben nɔni swāara ta ka yā sanam mε ba wāa yoru sɔɔ tɔn tukobun mi. U tu yorua u ka win tɔmbu dam kē bu ka temana baa bà n wāa nɔni swāaru sɔɔ. Domi Gusunɔ u koo bu nasara wē.

Tire te, ta Gusunɔn kpāaru ka win girima sɔɔsimɔ. Wiya u bannu kpuro neni. Wiya u handunia kpare.

Sa ko kpī su tire ten gari bɔnu ko yiru. Gbiikaa Danieli ka win bɔrɔba ba nasara wa ben yiberɛban wɔllɔ yèn sɔ ba ben naanε doke Gusunɔ sɔɔ. Yiruse Danieli u kāsɔ dabinu wa ni nu sɔɔsimɔ nge mε bannu ganu koo swīina kpa nu wɔruku. Adama Gusunɔn tɔmba koo nasara wa.

Tire ten kpunaa

1. Danieli ka win bɔrɔba, wiru 1n di sere wiru 6.
2. Danielin kāsɔnu, wiru 7n di sere wiru 12.

Danieli ka win kpaasibu

ba wāa Babiloni

¹ Yoyakimu, Yudaban sina bokon bandun wɔɔ itase sɔara Nebukanɛsaa Babilonin sunɔ u na ka win tabu kowobu ba Yerusalemu tarusi. ² Yera Yinni Gusunɔ u dera u Yoyakimu ka win tɔmbu gabu mwa. Ma u dera u sãa yerun dendi yānu ganu gura u ka da Babiloniɔ u yi win bũu dirun arumanin beru yerɔ.

³ Yen biru, u Asipenasi win sɔm kowobun wirugii sɔɔwa u nεε, u Isireliba sɔɔ sina bibu ka wirugibun bibu gabu gɔsio ⁴ ba n sãa durɔ burɔbu

be ba ñ alebu gaa mɔ. Kpa ba n bwisi ka yēru ka laakari mɔ bu ka kpī bu Babilonin barum keu ko, kpa bu sɔmburu ko sina kpaarɔ. ⁵ Ma sina boko u win tiin dīa ñin bweseru u ra di ka tam mɛn bweseru u ra nɔ bu wē ba n dimɔ kpa ba n nɔrumɔ baadomma ba n ka keu mɔ sere n ka ko wɔɔ ita bu sere sɔmburu tore sina kpaarɔ.

⁶ Be ba gɔsa mi sɔra Yuda beni ba wāa, Danieli ka Hanania ka Miseli ka Asaria. ⁷ Ma sina bokon sɔm kowobun wirugii wi, u bu yīsinu kɔsa. Danieligira Belitasaa. Hananiagira Sadaki. Miseligira Mɛsaki. Asariagira maa Abɛnɛgo. ⁸ Danieli u gɔru doke u sina bokon dīanu ka win tam mɛ yina, kpa u ku raa tii disi doke. Ma u sɔm kowobun wirugii wi, suuru kana u ku nùn tilasi ko u ka sese te di. ⁹ Ma Gusunɔ u dera wirugii wi, u ka Danieli nɔnu geu mɛɛra u nùn durom kua. ¹⁰ U nɛɛ, na nɛn yinni sina bokon bɛrum mɔ. Domi wiya u yi ye i ko i di ka ye i ko i nɔ. U n da maa wa i ñ bɔru nge bɛɛgii be ba tie, saa ye sɔɔ, kari sɔra i man doke mi. Domi ba koo kpī bu man wiru bura.

¹¹ Yera Danieli u be nɛɛ yen nɔɔrio wi wirugii wi, u bu nɔmu sɔndia sɔɔwa u nɛɛ, ¹² a de su dīanu di yaa sari kpa su nim dirum nɔ sɔɔ wɔkurun saka. ¹³ Yen biru, kpa a bɛsɛn wuswaa mɛɛri kpa a maa be ba sunɔn dīanu dimɔn wuswaa mɛɛri. Yen mɛ a wa kpa a sun kua mɛ.

¹⁴ Ma u ben gari yi wura u bu deri sere sɔɔ wɔku te. ¹⁵ Ye sɔɔ wɔku te, ta tura, yera u ben wuswaa mɛɛra ma u wa ba bwāa do. Ba maa be ba sina bokon dīa duronu dimɔ bɔrum kere. ¹⁶ Ma Danieliban nɔɔrio wi, u ñ maa bu dīa duro ni, ka tam mɛ wē. U bu dīanu wēwa yaa sari. ¹⁷ Gusunɔ u aluwaasi nɛɛ ye yēru wē. Ma u bu bwisi kā ba

Kaladen barum tireru gia sãa sãa. Ma u bu kua laakarigibu. U maa Danieli bwisi kã u ka dosusu ka kãsinu kpuro tubusia.

¹⁸ Ye wõo ita ye, ya yiba, ye sina boko Nebukanesa u bura mi, yera sãm kowobun wirugii wi, u aluwaasi be kpuro yara u ka nùn bu daawa. ¹⁹ Ma sina boko wi, u ka bu gari kua. Be kpuro são, goo sari wi u sãa nge Danieli ka Hanania ka Miseli ka Asaria. Yen sõna sina boko u bu wura ba n sãa win sãm kowobu. ²⁰ Gari yi sina boko u bu bikia kpuro, ba ra yi wisiwa ka bwisi, ka yëru. Ma u wa ba dobo dobogibu ka sãrobu bwisi kere sere mi n toma, be ba wãa win tem são kpuro.

²¹ Ma Danieli u wãa mi sere Sirusi u ka bandu di.

2

Nebukanesaan dosu

¹ Nebukanesaan bandun wõo yiruse são, u dosu gagu kua. Dosu ge, ga nùn berum mwa sere u kpana u dweeya. ² Yera u dobo dobogibu sokusia ka sãrobu ka bũu sinambu ka bwisigibu bu ka nùn win dosu ge sã. Ma tãn be kpuro ba na ba menna win wuswaa. ³ Ma u bu sãowa u nẽẽ, na dosawa. Ga maa man berum mwa. Na kĩa i man sã ye na dosa.

⁴ Ma bwisigii be, ba sina boko sãowa ka Aramugibun barum ba nẽẽ, yinni, wunen hunde yu daka da! A sun dosu ge sãowã kpa su nun gu tubusia.

⁵ Ma sina boko u maa bu sãowa u nẽẽ, wee ye na gõru doke n bẽẽ kua. I kun man dosu gen tii sãowa ka gen tubusianu sannu, kon de bu bẽẽ bõtiri bõtiriwa kpa bẽen yenusu su ko bansu. ⁶ Adama ì n

man gu sɔɔwa ka gen tubusianu sannu, kon bɛɛ kɛɛ dabinu wɛ. Kpa i bɛɛɛ baka wa. Yen sɔ tɛ, i man dosu gen tii sɔɔwɔ ka gen tubusianu.

⁷ Ba kɔam nùn wisa ba nɛɛ, yinni, a sun wunɛn dosu ge sɔɔwɔ kpa su nun gu tubusia.

⁸ Sina boko u bu wisa u nɛɛ, na yɛ sã sã ma i kɪ i gari gawawa. Domi i nua ye na gõru doke n bɛɛ kua.

⁹ Ma i ñ man dosu ge sɔɔwa, ye na gõru doke n bɛɛ kua mi, ya koo bɛɛ kpuro deema. Domi i sɔɔru kpa i ka man weesu ka gari suninu naawawa kpa n ka nɛn gere kasi. Yen sɔ, i man dosu gen tii sɔɔwɔ kpa n gia ma i ko i kpĩ i gu tubusia.

¹⁰ Yera ba nùn sɔɔwa ba nɛɛ, goo sari dunia sɔɔ mini wi u koo kpĩ u wunɛn gari yini wisi baa be ba dam mɔ nge wunɛ, ben goo sari wi u gari yinin bweseru bikiare sɔrobun mi, ñ kun mɛ dobo dobogibun mi, ñ kun mɛ Babilonin bwisigibun mi.

¹¹ Ye wunɛ sina boko a bikia mini, goo sari wi u koo kpĩ u nun ye tubusia sere bũnu baasi ya! Wee nu ku ra n maa wãa tɔmbun suunu sɔɔ.

¹² Ye sina boko u ben gari yi nua, yera u mɔru bɛsira. Ma u wooda wɛ bu Babilonin bwisigibu kpuro go. ¹³ Ma ba sina bokon gari yi kpara ma ba koo Babilonin bwisigii be go. Ma ba Danieli ka win kpaasibu kasu bu go.

Gusunɔ

u Danieli dosu ge sɔɔwa

¹⁴ Sanam mɛ Ariɔku sina bokon kirukuban guro guro u yara u ka Babilonin bwisigii be go, Danieli u ka nùn gari kua ka bwisi ka laakari. ¹⁵ U nɛɛ, amɔna sina bokon wooda yeni ya ka dam mɔ mɛ. Yera Ariɔku u nùn gari yin asansi tubusia. ¹⁶ Ma Danieli

u da sina bokon mi u nùn kana u nùn deri saa fiiko,
kpa u wa u nùn dosu ge tubusia.

¹⁷ Ma Danieli u wura dirɔ u win kpaasibu
Hanania ka Miseli ka Asaria gari yi sɔɔwa. ¹⁸ Ma
u bu yiire bu Wɔrukoo kana u ben wɔnwɔndu wa
kpa u bu dosu ge sɔ kpa bu ku raa bu go ka bwisigii
be sannu.

¹⁹ Yen biruwa Gusunɔ u Danieli dosu ge sɔɔwa
wɔkuru, kāsiru sɔɔ. Ma Danieli u nùn siara. U nɛɛ,

²⁰ Yinni Gusunɔ,

wuna ko na n siaramɔ ka baadommaɔ.

Wuna a bwisi ka dam mɔ.

²¹ Wuna a ra saaba gɔsie.

Wuna a ra sinambu bandu wɛ.

Wuna a ra maa bu bandu yare.

Wuna a ra laakarigibu laakari wɛ,

kpa a bwisigibu yɛru kɛ.

²² Wuna a ra tɔnu sɔɔsi ye ya berua,

ye u n̄ kpɛ u ka tii tubu.

A yɛ ye ya wāa wɔkuru sɔɔ.

Domɪ yam bururam mu ra n wāawa wunen mi.

²³ Gusunɔ nɛn baababan Yinni, na nun siaramɔ.

Na takaru mɔ bwisi ka dam mɛ a man kɔn sɔ.

Domɪ a man sɔɔsi ye sa nun bikia.

A sun sina bokon dosu ge sɔɔwa.

²⁴ Yen biru, Danieli u da Ariakun mi, wi sina boko
u wooda wɛ u ka Babilonin bwisigibu go. Ma u nùn
sɔɔwa u nɛɛ, a ku tɔn be go. A de a ka man da sina
bokon mi. Kpa n nùn win dosu ge tubusia.

²⁵ Ma Ariaku u ka Danieli da fuuku sina bokon mi.
Ye ba tura mi, yera u sina boko sɔɔwa u nɛɛ, wee
na durɔ goo wa Yuda be ba mwɛɛrima sɔɔ, wi u koo
nun wunen dosu ge tubusia.

Danieli u sina boko dosu ge

sɔɔwa ka gen tubusianu

²⁶ Ma sina boko u Danieli wi ba maa yĩsiru kã Belitasaa bikia u nɛɛ, kaa kpĩ a man nɛn dosu gen tii sɔ ka gen tubusianu?

²⁷ Danieli u sina boko sɔɔwa u nɛɛ, bwisigibu ka sɔrobu ka dobo dobogibu ka bũu sinambu ba ñ kpẽ bu nun asiri ye a bikia mini sɔ. ²⁸ Adama Yinni goo wãa wɔllɔ wi u ra tɔnu asiri sɔɔsi, wiya Gusunɔ. U maa nun sɔɔsi ye n koo koorã. Sanam mɛ a kpĩ, ye a dosa ka ye a wa kãsiru sɔɔ wee. ²⁹ Sian bwisikuna a mɔ. Yera wi u ra tɔnu asiri sɔɔsi u nun sɔɔsi ye n koo koorã. ³⁰ Adama ba ñ man asiri ye sɔɔsi yɛn sɔ na tɔn be ba tie bwisi kere. Ba man ye sɔɔsiwa kpa n ka nun tubusia kpa a n ka yẽ ye a bwisika wunen gɔruɔ.

³¹ Sina boko, ye a wa wee. Bwãaroku bɔkɔ gaga ga yɔ wunen wuswaaɔ. Bwãaroku ge, ga gunu, ga ballimɔ gem gem. Ma ga nanum mɔ n kpã. ³² Gen wiru ta sãawa wura gean tii tii. Gen tororu ka gen gãsenu maa sãa sii geesu. Gen nukuru ka gen taanu maa sãa sii gandu. ³³ Gen kɔri yi maa sãa sii wɔkusu. Ma gen naasu sãa sii wɔku si ba ka sɔndu menna. ³⁴ Sanam mɛ a gu mɛɛra, yera kperu garu ta mɛndama guurun di te goo kun karamɛ. Ta na ta gen naasu so ta kɔsuka muku muku. ³⁵ Ma sii wɔku si, ka sɔn te, ka sii gan te, ka sii gee si, ka wura ye, ye kpuro ya sunkura muku muku. Ma ya kua nge doo diri yi ba sara sɔɔ sãrerun saa. Ma yi ka woo doona. Baa yin yira a ñ maa kpẽ a wa. Adama kpee te ta bwãaroku ge so mi, ta gɔsirawa guu bakaru. Ma ta handunian tem kpuro wukiri.

³⁶ Dosu geya mi. Tē, gen tubusianu wee. ³⁷⁻³⁸ Wunε sina boko, wuna a sãa sinambun sunə. Wuna a sãa nge wii wuragii te. Wərukooowa u nun bandu ka dam ka yiiko ka bεεε wē. Ma u nun tambu ka gbeeku yεε ka gunəsu noma beria a n ka sãa ye kpuron yinni. ³⁹ Wunen biru, bandu garu ta koo se te ta n wunεgiru dam tura. Yen biru, bandu itaseru gara koo maa se kpa ta n dam mə handunia kpuro sə. Tera ta sãa nge sii gandū. ⁴⁰ Ma bandu nneseru gara koo maa se, kpa ta n dam mə nge sii wōkusu si su ra gāanu kpuro kəsuku. Nge mεya ban te, ta ko n dam mə tu ka bannu kpuro kəsuku. ⁴¹ Mεya a maa wa ma bwāaroku gen naasu ka gen niki binu sãawa sii wōkusu si ba menna ka səndu. Yen tubusiana ban te, ta ko n bənu sãawa yiru. Ka mε, bənu tia ya ko n dam mə nge sii wōku si. ⁴² Kpa bənu tia yu dam bia nge naa niki bii ni nu sãa sii wōku si ba ka səndu menna. ⁴³ Sii wōkusu ka sən te a wa ya mənne mi sannu, ya maa sōsimə ma ban ten wirugibu ba ko n kasu ben bibu bu suana kpa bwesenu nu ka ko tia. Adama ya n koorə nge mε ya n koorə sisu ka səndu bu ko tia.

⁴⁴⁻⁴⁵ Kpee te a wa ta mēndama ka tii mi, ma ta sii wōku si, ka sii gan te, ka sən te, ka sii gee si, ka wura ye kpuro kəsuka muku muku mi, ten tubusiana, ban ten sinambun waati sə, Wərukoo u koo bandu garu swī. Goo sari wi u koo ban te fuka. Bweseru garu maa sari te ta koo tu yoru diisia. Ban te, ta koo ban ni nu tie kpeerasia kpa te tona ta n wāa sere ka baadomma. Gusunə Dam kpurogii wiya u nun sōsi ye n koo kora. Ye a wa wunen dosu ge sə kpuro, ya weewa win min di. Yen tubusianu maa sãawa nge mε na nun sōwa.

⁴⁶ Yera sina boko Nebukanɛsaa u yiira u wiru tem girari Danielin wuswaaɔ. Ma u dera ba yākuru kua ka turare bu ka Danieli siara. ⁴⁷ Sina boko u Danieli sɔɔwa u nɛɛ, ka geema bɛɛn Yinni wini u bũnu kpuro kere, u maa sãawa sinambun Yinni. Wiya u ra tɔnu gari asirigii sɔ. Domi u dera a kpĩa a gari asirigii yini gerua.

⁴⁸ Yera sina boko u Danieli kua tɔn boko win bandu sɔɔ. Ma u nùn kɛɛ baka dabinu kã. Yen biru, u nùn kua Babilonin beran wirugii ka maa yen bwisigibun tɔnwero. ⁴⁹ Ma Danieli u sina boko kana u Sadaki ka Mesaki ka Abenɛgo Babilonin bera ye nɔmu beria. Ma win tii u kua sina bokon bwisi kɛɔ.

3

Nebukanɛsaa u wooda wɛ

bu win bwãaroku wuraguu sã

¹ Sina boko Nebukanɛsaa u bwãaroku wuraguu kua. Gen gunum mu sãa gɔm soonu wata. Gen yasum maa sãa gɔm soonu nɔɔba tia. Ba gu yɔrasia batuma gaa sɔɔ ye ba mɔ Dura, Babilonin tem bera mi. ² Yera sina boko u dera ba tem mɛn sinambu kpuro menna ka mɛn beri berikan wirugibu ka mɛn bwisi kɛɔbu ka mɛn siri kowobu ka be ba ra mɛn arumaniba bere ka sere maa mɛn wirugii be ba tie bu ka bwãaroku gen sãaru tore. ³ Ma tɔn be kpuro ba menna. Ben baawure u yɔra bwãaroku gen wuswaaɔ bu ka gen sãaru tore.

⁴ Saa yera sina bokon barɔ u kpara u nɛɛ, bɛɛ bwesenu kpuro i swaa dakio i nɔ ye sina boko u bɛɛ yiiremɔ. ⁵ Ma i nua ba kɔba so ka guunu ka mɔrɔkununu ka baranu ka gãasu ka bara bwese ni nu

tie, i ko i yiirawa i bwāaroku wuraguu ge sã ge sina boko u kua mi. ⁶ Wi u kun yiire u gu sãwa ba koo nùn kpēewa mii mii dōo boko wi ba sōruan suunu sōo.

⁷ Yen sōna saa ye tən be, ba nua ba kōbi yi ka guu ni so ka mōrōku ni, ka bara ni, ka gāa si, ba yiira ba bwāaroku wuraguu ge sãwa.

Danielin kpaasibu ita be,

ba yina bu bwāaroku ge sã

⁸ Yen dōma te, Babilonigibu gabu ba seewa ba da ba Yuuba dōme sina bokon mi. ⁹ Ba nùn sōwa ba nēε, sina boko, wunen hunde yu daka da! ¹⁰ Wunε sina boko, wuna a wooda wē a nēε, baawure wi u nua ba kōbi so ka guunu ka mōrōkunu ka baranu ka gāasu ka bara bwese ni nu tie, u yiire u bwāaroku ge sã. ¹¹ Meya a maa nēε, wi u kun yiire u gu sãwa bu nùn kpēeyo dōo boko wi ba sōrua sōo. ¹² Adama wee Sadaki ka Mēsaki ka Abenεgo, Yuu be a kua Babilonin tem beran wirugibu mi, ba n wunen wooda ye garisi gāanu. Ba ku ra wunen būnu sã. Meya ba n maa yiire ba wunen bwāaroku ge sãwa.

¹³ Ye sina boko u gari yi nua, yera win mōru ya seewa u nēε, bu doo bu Sadaki ka Mēsaki ka Abenεgo mwaama. Ma ba da ba bu mwaama ba ka na wi, sina bokon mi. ¹⁴ Ma sina boko Nebukanεsaa u bu bikia u nēε, ka gem, i yinawa i nen būnu ka nen bwāaroku wuraguu ge na kua mi sã? ¹⁵ Tē, i doo i n sōru sã. I n kpam nua ba kōba so ka guunu ka mōrōkunu ka baranu ka gāasu ka bara bwese ni nu tie, i yiire kpa i bwāaroku ge sã. I n yina, ba koo bεε kpēewa mii mii dōo boko wi ba sōrua sōo kpa n wa n n būu weren na u koo bεε wōra saa nen nōmun di.

16 Sadaki ka Mesaki ka Abenego ba nùn wisa ba nɛɛ, yinni, sa ñ ka tii yinamɔ. 17 À n sun kpɛɛ dɔɔ boko wi sɔɔ, Gusunɔ wi sa sãamɔ u koo kpĩ u sun yara dɔɔ win min di kpa u sun wɔra wunen nɔman di. 18 Baa ñ n mɛren na, a n yɛ ma sa ñ wunen bũnu sãamɔ. Mɛya sa ñ maa wunen bwãaroku ge yiirammɛ.

19 Ye u ben gari yi nua, yera u ka bu mɔru kua. Ma u gerua u nɛɛ, bu dɔɔ win kpãaru sosio gem gem. 20 Ma u durɔ ghebunu gɔsa win tabu kowobu sɔɔ be ba dam bo u nɛɛ, bu Sadaki ka Mesaki ka Abenego bɔkuo bu kpɛɛ dɔɔ boko wi sɔɔ. 21 Yera ba tɔn be mwa ba bɔkua, ma ba bu kpɛɛ dɔɔ boko wi sɔɔ ka ben yãa ni ba doke sannu. Niya ben yabenu ka ben sokoto ka sere maa ben furɔsu. 22 Ma ba dɔɔ win kpãaru sosi nge mɛ sina bokon wooda damgia ye, ya gerua. Yera dɔɔ win yam susura tabu durɔ be go be ba Sadaki ka Mesaki ka Abenego kpɛɛbu da mi. 23 Ma Sadaki ka Mesaki ka Abenego ba wɔri dɔɔ boko wi sɔɔ nge mɛ ba ka bu bɔkua.

Danielin kpaasibu ita be,

ba ñ dɔɔ mwaare

24 Yera sina boko Nebukanɛsaa u nanda ma u seewa fia u be ba ra nùn bwisi kɛ bikia u nɛɛ, n ñ tɔmbu itawa sa bɔkua sa kpɛɛ dɔɔ boko wi sɔɔ?

Ba nùn wisa ba nɛɛ, oo, mɛya.

25 Ma u bu wisa u nɛɛ, wee tɔmbu nnɛwa na waamɔ ba sɛimɔ dɔɔ boko win suunu sɔɔ. Ba ñ dɔɔ mwaare. Be kpuro ba maa kusiarewa ma ben nnɛse u ka wɔllun tɔnu weenɛ.

26 Saa ye sɔɔra Nebukanɛsaa u susi dɔɔ boko win bɔkuo u nɛɛ, Sadaki, Mesaki, Abenego, bɛɛ Wɔrukoon sɔm kowobu, i yarima i na mini.

Ma ba yara dɔɔ boko win min di. ²⁷ Yera wirugii be sina boko u raa soka ba menna mi, be kpuro ba wa ma dɔɔ kun dam mɔ durɔ be sɔɔ. Meya baa ben seri tia ya n̄ dɔɔ mwaare. Ben yāa ni ba sebua nu n̄ dɔɔ numiɛ. ²⁸ Ma Nebukanɛsaa u nɔɔgiru sua u nɛɛ, i Gusunɔ siaro wi u s̄a Sadaki ka Mesaki ka Abenɛgon Yinni. Domi wiya u win gɔrado gɔrima u ka win bwāa be ba n̄n naanɛ kua mi faaba ko. Ba nɛ sina bokon wooda yina, ba n̄ ben wasin wahala garisi gāanu. Ba yina bu būu goo s̄a ma n kun mɔ Gusunɔ. ²⁹ Tē wooda ye na wēemɔ wee, tɔnu baawure baa n̄ n bwese teren na u s̄a, ma u Gusunɔ, Sadaki ka Mesaki ka Abenɛgon Yinni gari kam gerusi, na kon de bu yēro b̄tiriwa, kpa win yenu gu ko bansu. Domi goo maa sari wi u koo kpī u tɔnu faaba ko nge mɛ.

³⁰ Yeniban biru, sina boko Nebukanɛsaa u Sadaki ka Mesaki ka Abenɛgo aye bakanu wē Babilonin tem bera mi.

Nebukanɛsaan dosu yiruse

³¹ Sina boko Nebukanɛsaa u bwese ni nu wāa handunia sɔɔ kpuro tɔbura u nɛɛ, Gusunɔ u de i n alafia mɔ.

³² N man wēre n ka bɛɛ s̄o yīrenu ka maamaaki be Wɔrukoo u man s̄ɔsi.

³³ Win yīre ni, nu kpā.

Maamaaki ye, win sinara.

Win banda kun kpeemɔ.

U ko n s̄awa sunɔ sere ka baadommaɔ.

4

¹ Nɛ, Nebukanɛsaa, na wāa nen sina kpaarɔ ka b̄ri yendu ka nuku dobu. ² Yera w̄kuru garu sɔɔ, na dosu gagu kua ge ga man berum mwa. Kāsi ni na wa

sanam mε na kpĩ, nu man nanum mwa. ³ Yen sōna na wooda yara na nεε, Babilonin bwisigibu kpuro bu mennama nεn mi kpa bu man dosu ge tubusia. ⁴ Yera dobo dobogibu ka s̄arobu ka būu sinambu ka Babilonin bwisigibu ba na. Na bu dosu ge s̄ōwa, adama ba kpana bu man gu tubusia. ⁵ Yen biru, Danieli wi ba sokum̄ ka nεn būun yĩsiru Belitasaa u na. N deema būu geeba* ka nùn wãa. Ma na nùn nεn dosu ge s̄ōwa. ⁶ Na nεε, wi, wi u s̄aa bwisigibu kpuron wirugii, na yē ma būu geebun hunde ya nùn wãasi. Yen s̄, asiri gaa sari ye ya ka nùn sē. Nεn dosu ge wee. U man gu tubusio. ⁷ Sanam mε na kpĩ, ye na dosa wee.

Dāru gara na wa ta ȳō handunian suunu s̄ō.

Dãa te, ta gunu too.

⁸ Ma ta dam m̄.

Ten gunum mu sosi sere mu w̄llu girari.

Handunian goonu n̄εgibu kpuro ba tu waam̄wa.

⁹ Ten wurusu w̄
ma ta mara siki siki nge gandia.

Te s̄ara handuniagibu kpuro ba ra ben d̄ianu wa.

Ten saar̄wa gbeeku yεε yi ra s̄ō sure.

Ten k̄asi w̄ll̄wa gun̄su su sokunu s̄aa.

Te s̄ara hunde koni baayere ya ra yen d̄ianu wa.

¹⁰ Ma na Gusun̄n ḡrado goo wa u sarama w̄llun di. ¹¹ U n̄ōgiru sua u nεε,

i d̄aa te k̄iȳ i sura

kpa i ten k̄asi b̄ōri b̄ōri.

I ten wurusu w̄ko

kpa i ten marum s̄ari i yari.

* **4:5** būu geebu - Nebukan̄esaa u ñ gina tuba ma Yinni Gusun̄wa u wãa ka Danieli. Yen sōna u nεε, būu geeba ba Danieli somim̄.

Kpa gbeeku yεε yi duki su saa ten saarun di.

Kpa gunɔsu su se saa ten kāasin di.

¹² Adama i ten koo kpiriru derio tem sɔɔ

ka ten gbini yakasɔ

ta n bɔkua ka sisu ka sii gandun yɔni.

Kpa ta n dirum soore

ta n yakasu dimɔ nge gbeeku yεε.

¹³ Bu tu tɔnɔn bwisikunu wunario.

Kpa bu tu gbeeku yaan bwisikunu dokea.

Kpa ta n s̄aa mε w̄ɔɔ nɔɔba yiru.

¹⁴ Wooda ye, ya weewa saa Gusunɔn gɔradoban min di kpa tɔmbu kpuro bu ka gia ma Wɔrukooowa u bannu kpuro neni. Wi u k̄iwa u ra nu w̄ɛ. U ra wi ba ñ mam garisi ḡaanu w̄alle sue.

¹⁵ Dosu gera mi, ge nε, Nεbukanεsaa na dosa. T̄ɛ, wunε Belitasaa, a man gu tubusio domi bwisigii be ba w̄aa nen tem mε sɔɔ kpuro ba kp̄ana bu man gu tubusia. Adama wunε, kaa kp̄i ȳen s̄ɔ b̄u geeba ka nun w̄aa.

Danieli u dosu ge tubusia

¹⁶ Yera Danieli wi ba maa sokumɔ Belitasaa u nanda. Ma u biti soora saa fiiko. Ma Nεbukanεsaa u nεε, Belitasaa, a ku de dosu ge, ka gen tubusianu nu nun biti ko.

Danieli u wisa u nεε, yinni, dosu gen tubusianu nu ka wunen yibereba nera. ¹⁷ A d̄aru wa ta kp̄a. Ma ta dam m̄ɔ. Ten gunum mu girari w̄allɔ. Ma ba tu waamɔ handunia gira kpuro. ¹⁸ Ten wurusu w̄a. Ma ta binu mara siki siki. Ma handuniagibu kpuro ba ben d̄ianu waamɔ te sɔɔ. Gbeeku yεε yi ra n w̄aa ten saarɔ. Gunɔsu su maa sin sokunu m̄ɔ ten k̄asi w̄allɔ. ¹⁹ D̄aa te, ta s̄awa wunε sina boko. Domi a kp̄ɛa a dam kua ma mu w̄allu girari. Ma

wunen bandun dam mu s̄osira handunian goonu nne s̄o. ²⁰ Yen biru, a Gusunon ḡorado goo wa u sarama w̄ollun di ma u n̄e, i d̄aa te k̄iyo i sura tu kam ko. Adama i ten koo kpiriru derio tem s̄o mi, ka ten gbini ta n b̄okua ka sisu, ka sii gandun ȳoni yakasu mi. Kpa ta n dirum soore ta n yakasu dim̄o nge gbeeku ye sere w̄o n̄oba yiru. ²¹ Nen yinni, dosu gen tubusianu wee. W̄rukoowa u nun win himba s̄osi ye u kua wunen s̄. ²² Ba koo nun gira t̄ambun suunu s̄on di. Kpa a n w̄aa ka gbeeku ye sannu. Kpa a yakasu di nge naa, a n dirum soore sere w̄o n̄oba yiru sere a ka gia ma W̄rukoowa u bannu kpuro n̄eni. Wi u k̄iwa u ra maa nu w̄. ²³ Wooda ye ba w̄ ba n̄e, bu d̄aa ten koo kpiriru ka ten gbini derio mi, yen tubusiana ba koo nun wunen bandu wesia saa ye a wura ma W̄rukoowa u bannu kpuro n̄eni. ²⁴ Yen s̄, sina boko, a de a nen gere wura. A de a gea ko a ka wunen durum wuna. A daa k̄sa kpuro derio kpa a s̄arobu w̄n̄w̄ndu kua. Saa yera wunen alafia ya koo daka da.

Dosu gen gari yi koor

²⁵ Yeniba kpuro ya sina boko Nebukan̄esaa deema. ²⁶ Ye n kua suru w̄okura yirun biru, s̄o teeru yera u s̄im̄o win dii t̄era w̄llo Babilonīo. ²⁷ Ma u n̄e, Babiloni wee, wuu b̄ko ge na bana ka nen tiin dam ga n ka s̄a nen sina kpaaru. Ga maa nen yiiko ka nen b̄ere s̄osim̄o.

²⁸ Sanam me sina boko u gari yi gerum̄o u n̄ kpa, yera n̄o gaga n̄ora w̄ollun di ga n̄e, sina boko Nebukan̄esaa, a swaa dakio a n̄o. Ba nun bandu yara. ²⁹ Ba koo nun gira t̄ambun suunu s̄on di. Kpa a n w̄aa ka gbeeku ye sannu kpa a n yakasu

dimɔ nge naa sere wɔɔ nɔɔba yiru sere a ka wura ma Wɔrukooa u bannu kpuro neni. Wi u kɔwa u ra maa nu wɛ.

³⁰ Yande gari yi, yi Nɛbukanesaa deema. Ba nɔn gira tɔmbun suunu sɔɔn di. Ma u yakasu dim wɔri nge naa u dirum soore. Ma win seri denya nge gunɔ bakerun sansu. Ma win nii kɔkɔsu su denya nge gunɔgisu.

Nɛbukanesaa

u maa wure u kua tɔnu

³¹ Ma Nɛbukanesaa u nɛɛ, ye saa ye, ya doona, yera na nɔni seeya wɔllɔ. Ma nɛn bwisikunu wure nu kua tɔnuginu. Ma na Wɔrukoo siara ka bɛɛɛ wi u wɔa sere ka baadommaɔ. Wiya u yiiko kpuro mɔ. Win sinanda kun nɔru mɔ. Win bandu ta ko n wɔawa sere ka baadommaɔ. ³² Baa handunian tɔmbu kpuro bɔ n mɛnna, ben dam kun sɔa gɔanu win nɔni sɔɔ. U ra ko nge mɛ u kɔ win gɔradoban suunu sɔɔ ka tɔmbun suunu sɔɔ. Goo sari wi u koo kpɔi u win nɔmu dɛba n kun mɛ u nɔn sɔ u nɛɛ, mba u mɔ mɛ.

³³ Sanam mɛ nɛn laakari ya wurama, yera ba maa man nɛn bɛɛɛ ka nɛn girima ka nɛn bandun yiiko kpuro wesia. Nɛn bwisi kɛɔbu ka nɛn sina asakpɔbu kpuro ba na nɛn mi ba man nɛn bandu wesia. Ma ten dam mu sosi mu kera yellu. ³⁴ Tɛ, nɛ Nɛbukanesaa, na wɔllun sina boko siara ka bɛɛɛ. Na nɔn wɔlle sua. Domi ye u mɔ kpuro ya sɔawa gea. Win swɛɛ kpuro yi sɔawa dee dee. U koo mam kpɔi u be ba tii suamɔ kawa.

5

Bɛɛsasaa u tɔmbu dim soka

¹ Nɛbukanɛsaan biru, sina boko Bɛɛsasaa u bandu di. Yera sɔɔ teeru u win sina asakpɔbu nɔrɔbu (1.000) dim soka. Ma ba tam nɔrumɔ wi ka be sannu. ² Ye tam mɛ, mu Bɛɛsasaa nuka, yera u gɔra u nɛɛ, bu win nɔri wuragii ka sii geesugii yarama yi win baaba Nɛbukanɛsaa u gurama saa Gusunɔn sãa yerun di te ta wãa Yerusalemuɔ. Kpa wi ka win sina asakpɔbu ka win kurɔbu ka win sinanibu bu ka yi tam nɔ. ³ Yera ba ka nɔri wuragii yi na, ba ka yi tam nɔrumɔ wi ka win tɔn be kpuro. ⁴ Tam nɔru bi sɔɔ, ba ben bũnu siaramɔ nɔn bwãarokunu ba kua ka wura ka sii geesu ka sii gandu ka sii wɔkusu ka dãa ka kpenu.

⁵ Saa ye sɔɔra sina boko u nɔmu gagu wa ga yarima mi fitilan yam bururam mu sɔɔsire, ma ga yorumɔ sina kpaarun gana wɔllɔ mi ba soo kpika tɛni. ⁶ Yera u nanda, win wuswaa burisina. Win torora kara, u diirimɔ sere win dũu winu soonamɔ. ⁷ Yera u nɔɔgiri sua ka dam u nɛɛ, bu nũn sɔrobu ka Babilonin bwisigibu ka bũu sinambu sokuama. Ye ba na, yera u nɛɛ, wi u kpãa u yora yeni gara u ye tubusia u koo yẽro wuran saba dokea kpa u nũn gurusuru sebusia u nũn win bandun dam sukum wɛ u n ka sãa tɔnu itase win bandu sɔɔ.

⁸ Sina bokon bwisigii be kpuro ba dua mi yora ye, ya wãa. Adama ba kpana bu ye gari bu sere mam nɛɛ, ba koo ye tubusia. ⁹ Ma ya sina boko nanda too sere win wuswaa burisina. Ma win sina asakpɔbun tii ba biti soora.

Danieli u yora ye gara

u tubusia

¹⁰ Sina bokon mero u sunɔ ka win sina asakpɔbun gari yi nua. Yera u dua mi ba mɛnɛ ba tɔɔ bakaru

dimə. U nɛɛ, sina boko, wunɛn hunde yu dakaa da! A ku nanda sere wunɛn wuswaa ya n burisine. ¹¹ Domi goo u wāa wunɛn tem mɛ sɔɔ, wi u būu geebun* hunde mə. U bwisi ka laakari mə nge būnu. Yen sōna wunɛn baaba Nɛbukanesaan waati sɔɔ, u nùn kua sɔrobu ka dobo dobogibu ka Babilonin bwisigibun wirugii. ¹² Durɔ win yīsira Danieli. Wiya sina boko Nɛbukanesaa u yīsiru kā Bɛlitasaa. Ba wa ma u bwisi ka yēɛ bakaru mə, ma u suka ka dosusu ka gāa ni nu sɛn tubusianun kēru mə. N n mɛn na, a nùn sokusio, u koo nun yora ye tubusia.

¹³ Yera ba ka Danieli da sina bokon wuswaaɔ. Ma sina boko u nùn bikia u nɛɛ, wuna Danieli wi? A sāawa Yuu ben turo be nɛn baaba sina boko u mwɛerima Yudan tem di? ¹⁴ Ba man wunɛn gari sōwa ma būu geeba ka nun wāa. Yen biru, a bwisi ka laakari gea mə a ka tɔnu gāa sēsɔginu tubusia. ¹⁵ Wee ba ka man bwisigibu ka sɔrobu naawa bu ka man yora yeni garia kpa bu man yen tubusianu sō. Adama ba kpana. ¹⁶ Na maa nua ma a ra tɔmbu gāanu tubusie ni nu bu bitani mɔ kpa a dosu tubusia. Tɛ, à n kpīa a yora yeni gara ma a man yen tubusianu sōwa, kon nun gulumusuru sebusia kpa n nun wuran saba dokea n nun nɛn bandun dam sukum wɛ. Kpa a ko tɔnu itase nɛn bandu sɔɔ.

¹⁷ Yera Danieli u nùn wisa u nɛɛ, yinni, a wunɛn kɛɛ ni tii yiyo, n̄ kun mɛ a goo wɛ. Adama kon nun yora ye garia kpa n nun yen gari tubusia. ¹⁸ N n mɛn na, yinni, a swaa dakio a nɔ. Wɔrukoo u wunɛn tundo Nɛbukanesaa bandu wɛ ka bɛɛɛ ka girima ka yiiko. ¹⁹ Dam mɛ u nùn wɛn sō, bwesenu kpuro nu

* **5:11** būu geebu - I wiru 4:5n tubusianu mɛerio.

nùn nasie sere nu ra n diirimɔ win wuswaaɔ. Ye u kī, yera u ra ka tɔnu ko. U koo kpī u nùn go, ñ kun mε u nùn deri, ñ kun mε u nùn walle sua, ñ kun mε u nùn taare. ²⁰ Adama saa ye sɔɔ, u tii sua u gōru bɔbia, yera Gusunɔ u nùn yara bandun di ma u gina nùn yiiko ye mwaari. ²¹ U nùn wuna tɔmbun suunu sɔɔn di. Ma win bwisikunu gɔsia nge gbeeku yaaginu. U da u wāa ka kete gbeekinu sannu ma u yakasu dimɔ nge naa u dirum soore sere u ka wura ma Wɔrukooɔa u bannu kpuro neni. Wi u kīwa u ra maa nu wē. ²² Wee, wunε maa Bεεsasaa, wunε wi a sāa win bii, baa mε a ye kpuro yē, a yina a tii kawa. ²³ Ma a tii sue Yinni Wɔrukoon wuswaaɔ. A dera ba ka win sāa yerun nɔri na i ka tam nɔra wunε ka wunen sina asakpɔbu ka wunen kurɔbu ka wunen sinanibu. Ma a seewa a wunen būnu siaramɔ nìn bwāarokunu ba kua ka sii geesu ka wura ka sii gandu ka sii wōkusu ka dāa ka kpenu, baa mε nu ñ gari nɔmɔ, nu ñ yam waamɔ, nu ñ maa gāanu yē. Adama Gusunɔ wi u wunen wāaru neni, a ñ nùn bεεε wē. ²⁴ Yen sōna u nɔmu ge gɔrima ge ga yora ye kua. ²⁵ Ye ba yorua mi wee, ba gara, ba gara, ba yīira, ba bɔnu kua. ²⁶ Yen tubusianu wee. Ba gara, ya gerumɔwa Gusunɔ u wunen bandun sanam gara ma u tu nɔru koosia. ²⁷ Ba yīira, ya gerumɔwa ba wunen bunum yīira ba deema a ñ bunu. ²⁸ Ba bɔnu kua, ya maa gerumɔwa ba wunen bandu bɔnu kua. Ma ba tu Mεdiba ka Pεεsiba wē.

²⁹ Yande mi kɔ, Bεεsasaa u nεε, bu Danieli gurusuru sebusio kpa bu nùn wuran saba dokea kpa bu kpara ma u kua tɔnu itase win bandu sɔɔ.

³⁰ Dɔma ten wōkura ba Bεεsasaa Babilonin sina boko wi go.

6

¹ Ma Darusi wi u sãa Medin bweseru u bandu di. Saa ye, u mɔwa wɔɔ wata ka yiru.

Danielin yiberɛba

ba nùn yina beria

² Darusi u tɔmbu wunaa teeru gɔsa ba n sãa win tem beri berikan wirugibu. ³ Ma u tɔmbu ita gɔsa u bu kua wirugii ben tɔnwerobu. Ben miya wirugii be, ba ko n da nɛ bu ben sɔma tusia. Kpa sunɔ u ku raa ka asara wa. Danieli u sãawa tɔnwero ben turo. ⁴ U beri berikan wirugii be, ka ben tɔnwerobu bwisi kere. Yen sɔna sina boko u bwisika u nùn ko tem mɛ kpuron wirugii. ⁵ Saa ye sɔra Danielin tɔnwersii be, ka beri berikan wirugii be, ba nɔɔ tia kua bu ka nùn toraru garu mani sina bokon bandun swaa sɔɔ. Adama ba n toraru garu wa wi sɔɔ. Domi u sãawa naanɛgii, u n kɔsa gaa koore. U n maa sɔmburu garu atafiiru koore. ⁶ Yera tɔn be, ba nɛɛ, sa n gãanu ganu wasi su Danieli mani ma n kun mɔ ye ya sãa win Gusunɔ sãarun gari baasi.

⁷ Ma ba nɔɔ tia kua ba da sina bokon mi ba nɛɛ, yinni, wunen hunde yu daka da! ⁸ Bɛɛɛ beri berikan wirugibu ka tɔnwerobu ka siri kowobu ka wunen wesianɔsibu, bɛɛɛ kpurowa sa nɔɔ tia kua a ka wooda yara ye ya gerumɔ baawure u nun sã sere sɔɔ tɛna. Wi u ye yina ma u bũu goo n kun mɛ tɔnu goo sãwa sere n ka ko sɔɔ tɛna ye, ba koo yɛro kpɛɛwa wɔru m̀i sɔɔ gbee sinansu wãa. ⁹ Tɛ yinni, a wooda ye sireo a nɔma doke kpa yu ko nge Mediba ka Pɛɛsiban wooda ye ba ku ra kɔsi.

¹⁰ Ma sina boko u wooda ye nɔma doke ba ye yara.

Ba Danieli kpɛɛ

gbee sinansun wɔru

¹¹ Saa ye Danieli u nua ma ba wooda ye nɔma doke, yera u da win gidambisan wɔllɔ u dua yen dɔi sɔwɔ gɛn fɛnɛnti ya wukiare Yerusalemun bera gia. Miya u yiira u kanaru kua u Gusunɔ siara nge mɛ u ra ko tɔru baatere nɔn ita. ¹² Yera sɔɔ teeru tɔn be, ba nɔn duwi ba deema wee u Gusunɔ kanamɔ u somiru bikiamɔ. ¹³ Yen biru, tɔn be, ba yara ba da sina bokon mi ba nɔn wooda ye yaayasia ba nɛɛ, n n wuna a wooda yara ye ya gerumɔ bu nun sã? N n wuna a nɛɛ, ma goo ù n bũu goo n kun mɛ tɔnu goo sãwa sɔɔ tenan baa sɔɔ, ba koo yẽro kpɛɛwa wɔru ge sɔɔ, mi gbee sinansu wãa?

Ma sina boko u wura u nɛɛ, wooda ye, ya wãawa dim dim nge mɛ Mɛdiba ka Pɛɛsiban wooda ya sã. N n koorɔ bu ye kɔsi.

¹⁴ Ma ba nɛɛ, too, wee, Danieli wi u sã Isireliban turo be ba mwɛɛrima Yudan di, u n nun garisi gãanu, u n maa wunɛn wooda ye a nɔmu doke mi mɛm nɔwɛ. U ra win Gusunɔ kanɛwa tɔru baatere nɔn ita.

¹⁵ Ye sina boko u gari yi nua, yera win nukura sankira gem gem. Ma u gɔru doke u Danieli yara wooda ye sɔɔn di. Ma u kookari kua sere sɔɔ u ka dua. ¹⁶ Adama tɔn be, ba kpam menna ba da sina bokon mi ba nɛɛ, a yaayo ma Mɛdiba ka Pɛɛsiban wooda ya ku ra kɔsi sina boko ù n ye nɔma doke.

¹⁷ Yera sina boko u wooda wɛ u nɛɛ, bu Danieli yarama bu kpɛɛ wɔru ge sɔɔ, mi gbee sinansu wãa mi. Saa yera u nɔn sɔɔwa u nɛɛ, Gusunɔ wunɛn Yinni wi a sãamɔ baadomma mi, u nun faaba koowo.

18 Ma ba kpee bakaru tama ba ka w̄oru gen n̄o k̄oru. Yera sina boko u win taabu ka win sina asakp̄obun ȳireru doke kpee ten w̄oll̄o, goo u ku raa ka Danieli faaba ko. 19 Yen biru, u wura win sina kpaar̄o. W̄oku te, u ñ di, u ñ n̄ora, u ñ maa kpun̄e sinani goon b̄oku. M̄eya u ñ maa dweeye d̄oma te.

Danieli u yara baani

20 Yera sina boko Darusi u seewa buru buru yellu u da w̄oru gen mi fuuku fuuku. 21 Ye u yam mi turuku kua, yera u Danieli sokum w̄ori ka nuku sankiranu u m̄ò, Danieli Gusun̄on s̄om kowo, Gusun̄o wi a ra n s̄aam̄o w̄erabu sari mi, u kp̄ia u nun w̄ora gbee sinan sin n̄on di?

22 Saa yera Danieli u n̄un wisa u n̄e, yinni, wun̄en hunde yu daka da! 23 Gusun̄o n̄en Yinni u win ḡrado ḡrima u gbee sinan sin n̄osu b̄oku. Su ñ man m̄era gaa kue domi u wa ma na ñ toraru garu kue win wuswaāo ka maa wun̄en wuswaāo.

24 Yera sina bokon nukura dora ma u wooda w̄ẽ u n̄e, bu Danieli yarama saa w̄oru gen min di. Ye ba Danieli yarama, ba ñ m̄era gaa wa win wasi s̄o. Domi u Gusun̄o win Yinni naan̄e s̄a. 25 Ma sina boko u wooda w̄ẽ u n̄e, bu t̄on be ba raa Danieli taar̄e w̄ẽ mi mwaama bu kp̄ẽ w̄oru ge s̄o, be ka ben bibu ka ben kur̄abu kpuro. T̄on be, bu sere mam turi w̄oru gen tem̄o, gbee sinan si, su bu s̄esukawa su kukunu k̄suka.

26 Yen biru, sina boko u bwesenu kpuro tirenu yorua u n̄e, alafia ya n sosim̄o b̄e s̄o ya n d̄o.

27 Wooda ye na w̄em̄o wee. Be ba w̄a n̄en tem s̄o kpuro gesi, bu de bu Gusun̄o Danielin Yinni nasia kpa bu n̄un b̄ere w̄ẽ.

Domi u s̄awa waso.

U ko n w̄awa sere ka baadom̄māo.

Win bandu ta ñ kpeemə.

Ten dam mu ko n wāawa sere ka baadommaə.

²⁸ Wiya u ra tǎnu wǎre u faaba ko.

U ra maamaakiba ka yǎrenu ko wǎllə ka temə.

Wiya u Danieli wǎra gbee sinansun nǎsun di.

²⁹ Darusin bandun waati ye sǎə, Danieli u kua tǎn boko sere n ka girari Sirusi Pǎesin bandu sǎə.

7

Danieli u gbeeku yεε nne wa

dosu sǎə

¹ Bǎesasa Babilonin sina bokon bandun wǎə gbi-
 ikuu sǎəra Danieli u dosa. U kāsiru wa saa ye u
 kpī win kpin yerə. Yen biru, u yorua ye n weene
 tǎmbu bu gia dosu ge sǎə. ² U gerua u nεε, ye na
 wa kāsī te sǎə wǎkuru wee. Na woo gagu wa ga na
 wǎllun beri berika nne di ga nim wǎku bǎkǎn nim
 so. ³ Yera gbeeku yεε beke nne yi yarima nim wǎku
 gen min di, yen gaa kun ka gaa weene. ⁴ Ye na gbia
 na wa ya ka gbee sunə weene ma ya gunə bakerun
 kasa mǎ. Ye na maa mǎera, yera na wa ba kasa ye
 wuna. Ma ba yen tii seeya ba yǎrasia nge tǎnu. Ma
 ba ye tǎnun bwisikunu dokea. ⁵ Yen yiruse ya ka
 yaa gǎba weene ma ya ka yǎsi tia yǎ. Yǎsan kukunu
 itawa ya nǎə beri. Ma ba ye sǎəwa ba nεε, yu seewo
 yu yaa mwe. ⁶ Yen biru, na itase wa ya ka musuku
 gbeeku weene ma ya kasa nne mǎ yen biru wǎllə.
 Ma ya winu nne mǎ. Ba ye yiiko wǎ yu ka bandu
 di. ⁷ Yeniban biru, yera na yaa nne se wa nen kāsī te
 sǎə. Yaa ye, ya nanum mǎ. Ya maa dam mǎ too. Ma
 ya don sisugii bakanu mǎ. Yà n yaa mwa, ya ra yaa
 yen kukunu kǎsukuwa kpa yu di. Ye ya tiara kpa

yu taaku taaku. Yaa ye, ya ñ ka yεε gbiikii yi weene. Kɔbi wɔkura ya mɔ. ⁸ Ye na kɔbi yi mεera sãa sãa, yera na kɔbu piibu gagu wa ga yarima yen wirun di ga wãa yionɔn suunu sɔɔ. Kɔbu piibu ge, ga kɔbi wɔku ten ita wuka. Ga nɔni mɔ nge tɔnu, ga maa nɔ mɔ ga gari mɔ ka tii suabu.

Gusunɔn siribu

⁹ Ye na mεera tii, yera na wa ba sina kitaru yiimɔ. Ma na goo wa nge durɔ tɔkɔ u na u sina win sina kitaru sɔɔ. Yãa kpikinu fara farawa u doke. Ma win seri yi buriri fem fem. Win sina kita te, ta ballimɔwa nge dɔɔ yari bakaru. Meya maa ten naasun tii. ¹⁰ Ma dɔɔ yari bakaru ta yarimɔ win sina kita ten min di ta kokumɔ nge nim. Gusunɔn gɔradoba nɔrɔm nɔrɔm ba na ba nùn sãamɔ. Ma ben gabu ba yɔ win wuswaaɔ. Siri kowobu ba na ba sina. Ma ba tirenu wukia.

¹¹ Ye na kɔbu piibu ge mεera ga tii sua gari gerumɔ, yera ba na ba yaa ye go, ba ye sua ba kpɛε dɔɔ boko sɔɔ. ¹² Gbeeku yεε yi yi tie, ba yin dam wɔra. Adama ba dera yi wãa sere saa gaa.

¹³ Wɔku te, kãsi te sɔɔ, ye na maa wa wee. Na goo wa u sarama wɔllun di guru wii wuroru sɔɔ. Ma u da durɔ tɔkɔ win mi gia. Ma ba nùn susisia win wuswaaɔ. ¹⁴ Ba nùn bandu ka bεεε ka yiiko wɛ. Ma ba nùn gãanu kpuro nɔmu sɔndia. Bwesenu kpuro nu nùn sãwa. Win banda kun nɔru mɔ. Ta ko n wãawa sere ka baadomɔ.

Kãsinun tubusianu

¹⁵ Nε Danieli nen bwɛra kun kpunε domi kãsi ni na wa mi, nu man nanda. ¹⁶ Yera na gɔrado ben turo susi be ba wãa mi. Ma na nùn bikia na nεε, mba gari yi kpuron tubusianu. U man sɔɔwa u

nεε, ¹⁷ gbeeku yeε beke nne ye, ya sāawa sinambu nne be ba koo bandu di di dunia sɔɔ. ¹⁸ Yen biru, Wɔrukoo u koo de win tɔn dεerobu bu bandu mwa ba n dii sere ka baadommaɔ. ¹⁹ Ka mε, na kasu n gbeeku yaa nnese ye ya ñ ka ita yeɔnɔ weene min tubusianu gia dee dee. Domi yaa ye, ya nanum mɔ too. Yen donnu nu sāawa sisu ma yen nikisu su sāa sii gandu. Yà n yaa mwa ya ra yen kukunu kɔsukuwa kpa yu di. Yen ye ya tiara kpa yu taaku taaku. ²⁰ Na maa kasu n kɔbi wɔku ten tubusianu gia te ya mɔ yen wirɔ ka sere maa kɔbu piibu ge ga yarima yen wirun di ga wāa yianɔn suunu sɔɔ. Kɔbi wɔku ten ita ya wɔruka yen wuswaaɔ. Ga nɔni mɔ, ga nɔɔ mɔ, ma ga gari mɔ ka tii suabu, ga maa nanum mɔ ga yianɔ kere. ²¹ Ma na kɔbu piibu ge wa ga ka Wɔrukoon tɔn dεerobu tabu mɔ ga bu kamiamɔ. ²² Adama durɔ tɔkɔ wi, u na u Gusunɔn tɔn be gem wẽ. Sanam mε saa ya tura ma ba bandu di.

²³ Ma durɔ wi, u man tubusia u nεε, yaa nnese ye, ya sāawa bandu nnese te ba koo swĩ handunia yeni sɔɔ. Ban te, ta ñ ka garu weene. Ta koo handunia kpuro go tu taaku tu munia muku muku. ²⁴ Kɔbi wɔku te, ta sāawa sinambu wɔkuru be ba koo ban te di. Yen biru, sunɔ goo wi u ñ ka ben goo weene u koo sinambu wɔku ten ita bandu yara kpa u bandu di. ²⁵ Sunɔ wi, u koo Wɔrukoo gari kam gerusi kpa u win tɔn dεerobu nɔni sɔ. U ko n maa kĩ u saaba ka woodaba kɔsi. Ba koo nùn tɔn dεerobu nɔmu sɔndia sere saa ita ka bɔnu. ²⁶ Yen biru, Yinni Gusunɔ u koo sunɔ wi siri, kpa u nùn bandu yara mam mam sere ka baadommaɔ. ²⁷ Yen biru, ba koo ban ni nu wāa handunia sɔɔ kpuron dam ka nin yiiko Wɔrukoon tɔn dεerobu nɔmu beria. Win bandu ta

ko n wāawa sere ka baadommao. Wiya sinambu kpuro ba koo sā kpa bu nùn mēm nōowa.

²⁸ Ye nε Danieli na wa yera mi. Ye na ye bwisika, na nanda ma nen wuswaa burisina. Adama na ye kpuro berua nen gōruo.

8

Danieli u yāa kineru

ka boo wa kāsiru sōo

¹ Bεεsaan bandun wōo itase sōo, nε Danieli na kāsiru wa te na raa wa baasi. ² Sanam mε na kāsiri te mεera n man sāare na wāa wuu bōkō ge ba mō Susiō Elamun temō. Ma n sāare na wāa daa te ba mō Ulain bōkuo. ³ Ye na nōni seeya na mεera, yera na yāa kineru wa ta kōbu bakanu yiru mō ta yō daa ten dee deeru. Kōbu teeru ta teeru dēebu kere. Te ta dēebu bo mi, tera ta kpia dākuru. ⁴ Yera yāa kinε te, ta ten kōbi soomō sōo duu yeru gia ka sōo yēsān nōm geu gia ka sōo yēsān nōm dwaru gia. Yaa gaa sari ye ya koo ka tu gabirina. Goo maa sari wi u koo ten yiberε wōra ten nōman di. Ta mōwa ye ta kī. Ma ta kpēamō ta dam mō.

⁵ Sanam mε na laakari mō, yera na mεera ma na boo wa ga yarima saa sōo duu yeru gian di ka duki baka ga tem bōsu ma n sāare ga n̄ tem dēke. Boo ge, ga kōba nanumgia mō gen nōnin baa sōo. ⁶ Ma ga tura sere yāa kinε ten mi, te na raa wa ka kōbi yiru mi, ta yō daa ten dee deeru. Ma ga yāa kinε te gure ka gen dam kpuro. ⁷ Na gu wa ga yāa te susi ka mōru ga tu so ga kōbi bōka. Yāa te, ta kpana tu ka tii yina. Ma ga tu sura temō ga yasisimō. Goo sari wi u tu wōra gen nōman di. ⁸ Ma boo ge, ga kpēa. Ye ga kpēa ga kpa, yera kōba baka ye, ya bōra. Kōba yen

ayerɔwa kɔbi nne nanungii yi kpia. Ma yi mɛera handunian goonu nne kpuro sɔɔ, yen baayere goo teeru gia.

⁹ Saa kɔbi yin tian di, kɔbu piibu gaga yara ga kpɛa sɔɔ yɛsan nɔm dɔwaru gia ka sɔɔ yari yeru gia ka sere tem mɛ mu gea bo gia. ¹⁰ Ma ga seewa ga wɔllun tabu kowobu girari ma ga ben sukum ka kperi surura temɔ ga taaka. ¹¹ Ma ga maa seewa ga tabu kowo ben guro guro seesi. Ma ga bururu baateren yɔku te ba ra nɔn kue yɔrasia. Ma ga win sɔa yeru kɔsuka. ¹² Ga wɔllun tabu kowobu ka baadomman yɔkunu nɔma doke ga kamia toranun sɔ. Ma ga gem kasa kua temɔ. Ye ga bwisika gu ko kpuro, ya gu koorawa.

¹³ Ma na tɔn dɛero goon gari nua. Yen biruwa tɔn dɛero goo u gbiikoo wi bikia u nɛɛ, sere saa yerà ba ko n baadomman yɔku ten kobu yɔrasie. Sere saa yerà kam kobu ko n wɔa gem sarirun sɔ. Sere saa yerà sɔa yee te, ta ko n disi duure mɛsum. Sere saa yerà ba ko n wɔllun tabu kowo be taakumɔ. ¹⁴ Ma gbiikoo wi, u wisa u nɛɛ, sere tɔnu nɔrɔbun suba yiru ka gooba wunɔbun (2.300) baa yà n doona. Yen biruwa yɔku yee te, ta koo wurama ta n dɛere nge yellu.

Kɔsi ten tubusianu

¹⁵ Sanam mɛ nɛ Danieli na kɔsi te waamɔ, ma na kasu tu man yeeri, yera na gɔanu wa nu ka tɔnu weene nu yɔ nen wuswaaɔ. ¹⁶ Ma na maa goon nɔɔ nua daa te ba mɔ Ulain suunun di. U nɔɔgiru sua u nɛɛ, Gabirie, a durɔ wini kɔsi te tubusio. ¹⁷ Ma u man susima. Ye u man turuku kooma, yera berum man mwa. Ma na wɔruma temɔ. U man sɔɔwa u nɛɛ, tɔnun bii, a de yi nun yeeri. Kɔsi te, ta wɔawa

sanam dāakim sō. ¹⁸ Sanam mε u ka man gari m̀, yera biti baka man mwa. Ma na siriru tem girari. U man baba u seeya u yōrasia mi na raa wāa. ¹⁹ Yen biru, u maa man sōwa u nεε, wee kon nun sō ye ya koo na Yinni Gusunən mərūn tōru sō sanam dāakim sō. ²⁰ Yāa kinε te a wa ta kabi yiru mō mi, ta sāawa Mēdiba ka Pēesiban sinambu. ²¹ Boo ge, ga sāawa Geresin sunō. Kōba baka ye ya bōkira mi, ya sāawa sunō gbiikoo. ²² Kōba nne ye ya kpia baka ye ya bōkiran min di, ya sāawa sinambu nne gabu be ba koo yari sunō gbiikoo win min di. Adama ba n̄ dam wasi nge wi. ²³ Sinambu nne yen bandu t̄a n̄ kpa, ma ba durumgibu kpeerasia, sunō goo u koo yari u tii sua kpa u n̄ t̄ambu n̄ni wōkubu yē. ²⁴ Win dam mu koo nuuru ko n̄ mō ka win tiin dam. U koo gāa dabinu kam koosia ye ya n̄ ka nōo gerurō. Win ye u m̀ kpuro ya koo n̄n̄ koorā. U koo bwese damginu go ka maa Gusunən t̄ambu. ²⁵ U koo tii sua win dukian sō ka win bwisin sō. U koo t̄an dabinu go be ba wāa b̄ari yendu sō. U koo mam sina boko seesi. Adama u koo k̄sikira goo u kun n̄n̄ babe. ²⁶ Kāsi te a wa tōnu n̄r̄abun suba yiru ka gooba wun̄abun (2.300) sō, ta sāawa gem. A ye n̄enuō asiri sō. Domi ya wāawa sanam dāakim sō. ²⁷ Ma nε Danieli na kua sōo dabiru na barō. Na n̄ dam mō. Yen biruwa na seewa na n̄en s̄amburu m̀ te sina boko u man wē. Ma na wāa nandabu sōo k̄asi ten sō. Domi ta n̄ man yeeri.

9

Danieli u kanaru kua

win t̄ambun sō

¹ Saa ye Darusi, Asuresin bii, Mēdin bweseru u bandu dii Babilonin temə, ² win bandun wǎḡ gbiikuu sǎḡ, Danieli u tirenu mēerimə ma u girari mi Yinni Gusunə u win sǎmə Yeremi sǎḡwa u nē, wǎḡ wata ka wəkura Yerusalemu ya ko n sǎa bansu. ³ Ma u nǎḡ bəkua u saaki deewa u tii torom wisi nuku sankiranun sǎ. Ma u kanaru koosi Yinni Gusunən mi gia, ⁴ u win tǎmbun toranu tuuba mǎ.

U nē, Yinni Gusunə, a kpā ma sa nun nasie. A ra wunen nǎḡ mwēeru yibie kpa a wunegibu kīru sǎḡsi be ba nun kī ba wunen woodaba mēm nǎḡwammē. ⁵ Sa tora, sa daa kǎsa kua, sa sǎa nuku kǎsurugibu, sa wunen gari yina, sa maa wunen woodaba sara. ⁶ Sa n wunen sǎmǎbu swaa daki sanam mē ba bēsen sinambu ka bēsen wirugibu ka bēsen baababa ka bēsen tǎmbu kpuro wunen gari sǎḡwa. ⁷ Yinni Gusunə, a sǎawa gemgii. Bēsera sa tora. Ma sa wǎa sekuru sǎḡ gisə bēse Yudaba ka be ba wǎa Yerusalemu ka Isireliba kpuro be a yarinasia ton-tondeḡ ka turukuḡ yèn sǎ sa n nun mēm nǎḡwē. ⁸ Yinni, wee sa sekuru sǎḡwa bēse ka bēsen sinambu ka bēsen wirugibu ka bēsen baababa. Domi sa nun torari. ⁹ Gusunə bēsen Yinni, a sun suuru kuo wunen wǎnwǎndun saabu baa mē sa wunen gari yina. ¹⁰ Sa n maa wunen gere swaa daki su sere nē, sa ko wunen woodaba swīi ye wunen sǎmǎbu ba sun nǎḡsia. ¹¹ Mēya bēse Isireliba kpuro sa wunen woodaba sara, sa n wunen gere swaa daki. Sa tora. Yen sǎna bǎri yi a dera wunen sǎm kowo Mǎwisi u yorua woodan tireru sǎḡ yi sun di. ¹² Nge mēya a dera wunen gari yi kooru yi a nē, kaa bēse ka bēsen wirugibu kua. A dera Yerusalemu ya nǎni swǎaru wa tèn bweseru ba n waare gam. ¹³ Wahala

ye kpuro, ya sun deema nge me Mawisi u yorua woodan tireru sɔɔ. Ka me, sa ñ besen daa kɔsa deri su wunen gem swi kpa su wunen ki geeru kasu. ¹⁴ Gusunɔ besen Yinni, wahala ye a nee, sa ko wa, yera ya sun deema. Ye a kua kpuro ya saawa dee dee. Besera sa ñ nun mem nɔwe.

¹⁵ Gusunɔ besen Yinni, ye a sun yarama Egibitin tem di, wunen dam mu sɔsira. A yisuru yara te ta waa sere ka giso. Adama bese, sa durum ka daa kɔsa kua gem gem. ¹⁶ Te Yinni, na nun kanamo wunen durom so, a de wunen maru yu doona wunen wuu Yerusalemun min di, ge ga waa wunen guu te a gosan wallo. Domi be ba sun sikerene ba Yerusalemu ka bese wunen tambu gema besen toranu ka besen baababan daa kɔsan so. ¹⁷ Gusunɔ, a nen nɔ swaa dakio kpa a nen kanaru nɔ. A wunen saa yee te ta bansu saa mi merio wunen yisirun so. ¹⁸ Gusunɔ nen Yinni, a swaa dakio a nɔ. A nani seeyo a wuu ge ba ka wunen yisuru sokumo meri nge me ga bansu kua. Sa ye ma besen deerara kun tura su ka nun ganu ganu kana. Adama wunen wanwan bakarun sɔna sa nun yeni kanamo. ¹⁹ Yinni, a besen kanaru nɔwɔ kpa a sun suuru kua. A besen gere swaa dakio kpa a ko ye sa bikia. A ku de n te wunen yisirun so. Domi wuna a wuu ge ka tan be kpuro mo.

Gabirɛ u kāsiru tubusia

²⁰⁻²¹ Sanam me Danieli u kana te mɔ u gari gerumo u ñ kpa, u wi ka win tambun toranu tuuba mɔ, ma u Gusunɔ win Yinni kanamo win saa yee deera ten so, yera durɔ wi, Gabirɛ wi u raa wa win kasi gbiikiru sɔɔ, u nɔn yɔsima ka dam u sura win bakuɔ saa ye sɔɔ ba ra yokan yakuru ko. ²² U

ka nùn gari kua u neε, na nawa wunen mi, n ka nun kāsī te tubusia. ²³ Saa yèn di a wunen kanaru torua, Gusunə u tu mwa. Yen sōna na nun win gari sōbu na, domi Gusunə u nun kī. N n mēn na, a swaa dakio n nun kāsī te tubusia. ²⁴ Saa nəba yirun nən wata ka wəkura Gusunə u himba kua yu doona u sere wunen tambu ka wunen wuu dεrə yakia toranu ka kōsa kpuron di. Yen biru, u koo bu ben toranu suuru kua kpa u bu gem wē sere ka baadommaə. Gusunən səməbun gari ka kāsīnun baa ya koo doona kpa tən dεro goo u ko sunə. ²⁵ N n mēn na, a bwisikuo kpa a tubu. Saa mìn di ba wooda wē bu Yerusalemu səmə bu bani, sere wirugii wi Gusunə u gōsa u ka na, ya koo kowa saa nəba yirun nən nəba yiru. Yen biru, ba koo yen swεε səmə ka yen gbāraru saa nəba yirun non wata ka yiru səə. Saa ye, ya ko n sāawa wahalan saa. ²⁶ Saa nəba yirun nən wata ka yiru ye, yà n doona, ba koo wirugii wi Gusunə u gōsa go. Goo sari wi u koo ka nùn yina. Kpa sunə kpao ka win tabu kowobu bu wuu ge, ka sāa yee te wisire bu kəsuku kpa ba n asərə m̀ sere Gusunə u ra ka nùn kpeerasia nge mε u yi. ²⁷ Wirugii wi, u ko n ka tən dabiru nəə tia sāa sere saa nəba yiru. Saa ita ka bənun biru, u koo de yākunu ka abənu nu kpe kpa u gāa kōsunu ko sāa yerə nìn bweseru goo kun koore sere kam koo bi Yinni Gusunə u yi win s̄ bu ka nùn deema.

10

Danieli u tənu wa

Tigirin daarə kāsīru səə

¹ Sirusi, Pɛɛsin sina bokon bandun wɔɔ itase sɔɔ, Yinni Gusunɔ u ka Danieli gari kua wi, wi ba maa mɔ Belitasaa. Gari yi, yi sɔawa gem. Yi ka nɔni swɔa bakaru yɔ te ta koo na. Ma gari yi, yi nɔn yeeri. Saa ye sɔɔra u kɔsi te tuba.

² N deema u wɔa nuku sankiraru sɔɔ alusuma ita. ³ Alusuma ita ye sɔɔ, u n dɔa geenu ganu diire. U n yaa tende. Tam kun maa win nɔɔ duure. Mɛya u n maa tii gum saware. ⁴ Wɔɔn suru gbiikoon sɔɔ yɛnda nnɛse sɔɔ, u wɔa u yɔ daa te ba mɔ Tigirin bɔkuɔ. ⁵ Yera u nɔni sua u durɔ goo wa u yɔnu doke ni ba kua ka wɛɛ dangii ma u kpaka sɛke ye ba kua ka wura ye ya wee Ufasin di. ⁶ Win wasi yi ballimɔ nge kpee ni nu wuru beku nɔni mɔ, ma win wuswaa ya ballimɔ nge guru maakinu. Ma win nɔni yi ballimɔ nge dɔɔ yari, ma win gɔsenu ka win naasu sɔa nge sii gan te ba wɔriasia. Ma win nɔɔ ga nɔɔra nge tɔn dabinun nɔɔ. ⁷ Danieli turowa u kɔsi te wa. Tɔn be ba ka nɔn wɔa mi, ba n tu wa. Adama ba nanda ba duki sua bu ka kuke. ⁸ Wi turowa u yɔra ma u kɔsi te wa. Win wuswaa ya burisina. Ma win gɔma dwiia u dam bia. ⁹ U durɔ win nɔɔ nua ma u nanda u wiru tem girari. ¹⁰ Yera nɔmu gaga nɔn baba ma u diira u dɔu winu ka nɔm taranu soonamɔ. ¹¹ Ma u nɛɛ, kɔnasi Danieli, a de gari yi, yi kon nun sɔ, yi nun yeeri, kpa a se a yɔra mi a wɔa mi. Domi ba man gɔrimawa wunen mi. Ye u nɔn gari yi sɔɔwa u kpa, yera Danieli u seewa u yɔra ma u diira. ¹² Durɔ wi, u gerua u nɛɛ, Danieli, a ku bɛrum ko. Domi saa dɔma tɛn di gari yi, yi nun yeeri, ma a tii kawa Gusunɔ wunen Yinnin wuswaaɔ, saa dɔma ten diya Gusunɔ u wunen kanaru nua. Yen sɔna na na. ¹³ Pɛɛsiban

sina boko u man seesi sɔɔ yenda tia ma na sina win bɔkuɔ. Adama wee Miseli wɔllun tabu kowobun sunɔ turo u na u man somi. ¹⁴Tɛ, na nawa n ka nun tubusia ye n koo wunen tɔmbu deema sia. Domi sian gariya kɔsi te, ta ka yɔ.

¹⁵Saa ye u nɔn gari yi sɔɔmɔ, yera wi, Danieli u tuka ma u mari. ¹⁶Yera u gɔanu wa nu ka tɔnu weene ma nu na nu win nɔɔ baba. Ma u nɔɔ wukia u nɛɛ, nɛn Yinni, nɛn wuswaa ya burisina, na n maa dam gam mɔ kɔsi te na wan sɔ. ¹⁷Nɛ wi na sɔa wunen sɔm kowo, amɔna kon ka kpɔ n ka nun gari ko. Domi na n dam gam mɔ. ¹⁸Wi u ka tɔnu weene mi, u maa nɔn baba u dam kɔ. ¹⁹Yera u nɔn sɔɔwa u nɛɛ, a ku berum ko durɔ kɔnasi, alafia ya n ka nun wɔa. A tii dam kɛyɔ. Ye u ka nɔn gari mɔ, yera u dam wa u nɛɛ, Yinni, a de a ka man gari ko. Domi a man dam kɔ. ²⁰Durɔ wi, u nɔn bikia u nɛɛ, a yɛ yɛn sɔ na na wunen mi? Tɛ, kon da n Pɛɛsiban sina boko tabu wɔri. Nɔ n doona, Gɛɛkiban sina boko u koo na. ²¹Adama kon nun sɔ ye ya yorua gem tireru sɔɔ. Goo kun man somimɔ tɔn ben sɔ, ma n kun mɔ Miseli bɛɛ Isireliban kɔso,

11

¹wi nɛn tii na somi na dam kɔ Darusi Mɛdiban sina bokon bandun wɔɔ gbiikuu sɔɔ. ²Wee tɛ, kon wunɛ Danieli gem sɔ.

Sinambun tabu

Wee sinambu ita ba koo bandu di di Pɛɛsiɔ. Yen biru, sina boko nɛɛse u koo bandu di kpa u dukia gura n kere sina bokobu ita ye. U n dam kua win dukia yen sɔ, u koo Gɛɛkiban sina boko seesi. ³Adama sina boko wɔrugɔ goo u koo se u dam bakam wa kpa u ko ye u kɔ. ⁴Saa yɛ sɔɔ win banda

dam kua, saa ye sɔra ta koo wɔruma kpa tu bɔnu ko handunian goonu nne kpuro sɔɔ. Win bibun bweseru ta n̄ ban te dimɔ. Ban te, ta n̄ maa dam mɔ nge mɛ ta raa s̄aa. Domi ta koo karana kpa tu wura gabun n̄amuɔ.

⁵ Sina boko wi u w̄aa s̄ɔ ȳɛsan n̄m dwaru gian banda ko n dam mɔ. Adama win sina asakpɔ turo u koo n̄n dam kera kpa u n̄n taare. Win dam mɛ, mu ko n kp̄ã. ⁶ W̄ɔsu gasun biru, ba koo arukawani b̄akuna kpa sina boko wi u w̄aa s̄ɔ ȳɛsan n̄m dwaru gian bii w̄andia u na s̄ɔ ȳɛsan n̄m geu gian sun̄n mi bu ka arukawani b̄ake, bu suana. Adama w̄andia win dam mu koo kpe. Durɔ win tii u koo gbi, wi ka win bibun bweseru. Ba koo mam w̄andia win tii go ka be ba n̄n ȳsirima ka win tundo ka t̄n be ba ka n̄n ȳra waati ye s̄ɔ kpuro gesi. ⁷ Goo u koo se nge kp̄ii p̄tura kurɔ win bweserun di u win tondon bandu di. Kpa u na u sina boko wi u w̄aa s̄ɔ ȳɛsan n̄m geu gia mi w̄ari gb̄aranu s̄ɔ u ko ye u k̄i. Ȳero u koo dam ko. ⁸ U koo ben b̄n̄un bw̄arokunu gura ni ba kua ka sii gandu ka ben ḡaa gee ni ba ka wura ka sii geesu kua u ka da Egibitiɔ. Kpa u ka sina boko wi u w̄aa s̄ɔ ȳɛsan n̄m geu gia mi tonda saa fiiko. ⁹ Yen biru, sunɔ wi u w̄aa s̄ɔ ȳɛsan n̄m geu gia u koo da u s̄ɔ ȳɛsan n̄m dwarugii tabu w̄ari kpa u ḡsirama win temɔ.

¹⁰ Saa ye s̄ɔra win bibu ba koo tabun s̄ɔru ko kpa bu tabu kowobu m̄enna ba n dabi too too. Bii ben turo u koo tabu se wi ka win tabu kowobu gabu, kpa u win tem n̄ɔ bura yeru sara nge daa te ta nim yiba ta b̄ɔ saramɔ. U koo s̄ɔ ȳɛsan n̄m dwaru gian sun̄n gb̄araru w̄ari kpa u ḡsira u wurama. ¹¹ Saa ye s̄ɔ, sina boko wi u w̄aa s̄ɔ ȳɛsan

nəm dwaru gia mi, u koo mǝru se kpa u nəm geugii wi, tabu wǝri. Nəm geugii wi, u koo maa tabu kowo dabi dabinu mǝnna bu wiǝnǝ wǝri. Adama ba koo nəm geugii win tabu kowo be kamia. ¹² Sǝǝ yǝsan nəm dwarugii wi, u koo tii sua win nasara yen sǝ. U koo tabu kowo dabinu go. Adama ka mε, u nǝ nasara wasi mam mam. ¹³ Yeniban biru, sina boko wi u wǝa sǝǝ yǝsan nəm geu gia mi, u koo maa tabu kowo dabi dabinu mǝnna n kere be u raa mǝnna yellu. Wǝsu gasun biru, u koo wurama ka tabu kowo be, ka tabu yǝa geenu u nəm dwarugii wi wǝri. ¹⁴ Saa ye sǝǝ, tǝn dabinu nu koo sina boko wi u wǝa sǝǝ yǝsan nəm dwaru gia seesi. Tǝn kǝsobu ba koo maa nǝn seesi wunε Danielin tǝmbun suunu sǝǝn di wunεn kǝsi ten gari yi ka kooraa. Adama ba koo ben tii kamia. ¹⁵ Sǝǝ yǝsan nəm geugii wi, u koo tem takanu ko kpa u wuu gbǝrarugisu mwεeri. Saa ye sǝǝ, ba koo sǝǝ yǝsan nəm dwarugii wi, ka win tabu kowo dangibu kamia. Domi ba nǝ dam wasi bu ka tabu ko. ¹⁶ Wi u gesi seewa u nəm geugii wi wǝri kpuro, yǝro u koo kowa ye u kǝi. Goo kun kpǝ u nǝn yinari. Yǝro u koo mam da tem mǝn mi n buram bo sǝǝ, kpa u go ye u nǝma tura. ¹⁷ Yen biru, u koo gǝru doke u na ka win tabu kowobu kpuro kpa u ka nəm dwarugii wi bǝri yendun arukawani bǝke u nǝn win bii wǝndia wǝ u sua kurǝ, kpa u ka swaa wa u win tem kam koosia. Adama win bwisi yi, yi nǝ nǝn yaramǝ. ¹⁸ Yen biru, u koo sǝira wuu si su wǝa nim wǝkun bǝkuǝ kpa u sin dabinu mwεeri. Adama tabu sunǝ goo u koo win dam mε bua sere u kpaa u mǝru kǝsia. ¹⁹ Saa ye sǝǝra u koo gǝsirama win temǝ u ka kuke win wuu gbǝrarugisu sǝǝ, adama u koo wǝruma u gbi, ba nǝ maa win yira wasi. ²⁰ Wi u

koo nùn kəsire ko, u koo dam dio doke tem mən mi n buram bo sɔɔ. Adama amən biru, dam dio wi, u koo bəəkira, n n̄ m̄ə m̄ərun s̄ɔ, n n̄ m̄ə m̄ə tabu sɔɔ.

²¹ Wi ba gema, wiya ba koo bandu kəsire ko. Ba n̄ nùn sina yānu wēem̄ə. Bəri yendu sɔɔra u koo na u bandu di ka taki. ²² Tabu kowo be ba koo yari bu nùn wərima nge nim, u koo bu kəsukuwa u kpeerasia, baa ka mam be ba arukawani bəkuan wirugii turo. ²³ U koo tən be u ka arukawani bəkua n̄ni wōke. U koo bandu di kpa u dam wa ka tambu fiiko. ²⁴ U koo da bera mi tem gem wāa ka bəri yendu kpa u ko ye win baababa ka win sikadoba ba n̄ daa koore. U koo tem mən dukia gura kpa u win bərɔba bənu kua. U koo mam bwisiku u gbāranu wəri. Adama u n̄ yeni m̄ə n̄ ka tɛ.

²⁵ U koo win dam ka win wərugəru ka win tabu kowobu dendi u ka s̄ɔ yēs̄an n̄m dwarugii wi wəri. N̄m dwarugii wi, u koo maa se ka tabu kowo damgii dabinu, adama u n̄ kamiam̄ə. Domi ba koo nùn murafitiru kuawa. ²⁶ Be ba ka nùn dim̄ə, beya ba koo nùn kam koosia. Ba koo win tabu kowobu yarinasia nge daa toran nim kpa bu gbisuku dabi dabinu. ²⁷ Sinambu yiru ye, ba koo kasu bu k̄sa ko, kpa mi ba dim̄ə mi, bu weesu kuana. Adama yen gaa kun dim̄ə. Domi kam koo bi, bu koo nawa saa ye ba yi mi, yà n tura. ²⁸ Sina boko wi u wāa s̄ɔ yēs̄an n̄m geu gia, u koo gəsira win tem̄ə ka dukia baka. Swaa sɔɔ, u koo Isireli be Gusun̄ə u ka arukawani bəkua seesi. Yen biru, u koo gəsira u da win tem̄ə.

²⁹ Saa ye ba yi yà n tunuma, n̄m geugii wi, u koo s̄ɔ yēs̄an n̄m dwarugii wi seesi kpam. Adama u n̄ nasara wasi nge m̄ə u raa wa yellu. ³⁰ Domi tamba

koo na saa Kitimun di ka goo nimkusu bu nùn wəri. Saa ye sɔɔ, win kabia ya koo bɔɔra, kpa u gɔsira u wura. U koo Isireli be Gusunɔ u ka arukawani bɔkua mi, mɔru seesi kpa u n ka be ba arukawani ye deri nɔɔ tia sãa. ³¹ U koo tabu kowobu sure bu Yinni Gusunɔn sãa yeru ka ten agbara disi doke. Kpa bu tɔɔ baateren yãkunu kpeesia. Kpa bu kam koosion bwãaroku kãsu gira yãku yeru mi. ³² U koo tãmbu nɔni wɔke be ba Yinni Gusunɔn arukawani ye deri. Adama tɔn be ba Yinni Gusunɔ yɛ, ba ko n yɔwa dim dim ben daa gea sɔɔ. ³³ Be ba bwisi mɔ, ba koo dabinu keu ko. Saa fiiko sɔɔ, ba koo gabu go tabu sɔɔ, kpa bu gabu dɔɔ mɛni, kpa bu gabu yoru mwɛeri, kpa bu gabun yãnu gura. ³⁴ Saa ye sɔɔ, ba koo somiru fiiko wa. Tɔn dabira ba koo ka bu nɔɔ tia ko ka murafitiru. ³⁵ Bwisigii ben gaba koo gbi bu ka bu sɔwa bu dɛera mam mam sere kpeerun tãru tu ka tunuma. Domi yeni ya koo koorawa saa ye ba yii sɔɔ.

³⁶ Sina boko wi, u koo ko ye u kã. U koo tii sua u nɛɛ, wiya u bũnu kpuro kere. Kpa u Gusunɔ wi u kpuro kere wɔmɛ. Wɔmbu te, ta ñ ka nɔɔ gerurɔ. Tãmbu ba koo nùn naanɛ ko sere Gusunɔn mɔru yu ka sɔsira. Domi ye wi, Gusunɔ u gerua, ya koo koorawa. ³⁷ U ñ win sikadoban bũnu gasirimɔ, u ñ maa bũu wi tɔn kurɔba kã gasirimɔ, bũnu kpuro gesi. Domi u koo tii sua n kpuro kere. ³⁸ Adama u koo bũu sã wi u ra n gbãranu kãsu wi win sikadoba ba ñ yɛ. U koo nùn sã ka wura ka sii geesu ka kpee gobiginu, ka sere gãa ni nu gobi mɔ. ³⁹ U koo wuu si su gbãraru mɔ tabu wəri ka win bũu wi u wa tem tukum di. U koo be ba bũu wi wura bɛɛɛ wɛ, kpa u de bu bandu di tɔn dabinun wɔllɔ, kpa u bu tem

bõnu kua mu n sãa ben are.

⁴⁰ Kpeerun saa sɔɔ, sina boko wi u wãa sɔɔ yẽsan nãm d̄waru gia u koo ka maa nùn sanna. Adama sɔɔ yẽsan nãm geugii wi, u koo nãm d̄warugii wi wukiri nge woo bɔkɔ ka tabu kɛkɛ ye dumi gawe ka maasɔbu ka goo nimkuu dabiru. Kpa u win tem wɔri u sara nge mɛ nim mu ra daaru yibu mu sare.

⁴¹ Kpa u maa wɔri tem mɛn mi n buram bo sɔɔ. Adama Edãmuba ka Mɔabuba ka sere Amɔniban wirugibu ba koo nùn kisirari. ⁴² U koo tem dabinu nɔma sikerena. Egibitigibu ba ñ mam kisiramɔ win nɔman di. ⁴³ Sunɔ wi, u koo Egibitigibun wuraba ka ben sii geesu ka ben yãa gobiginu gura. Libigibu ka Etiopigibu ba koo nùn sã. ⁴⁴ Labaari ya koo na saa sɔɔ yari yeru gian di ka sɔɔ yẽsan nãm geu gian di yu nùn nandasia. Saa ye sɔɔra u koo mɔru baka se u tɔn dabinu go. ⁴⁵ U koo win sina kunu gira nim wɔku ka Yinni Gusunɔn guu dɛɛra ten baa sɔɔ. Saa yera gɔɔ u koo nùn deema subaru ba kun nùn somi.

12

Sanam d̄aakim

¹ Sanam d̄aakim sɔɔ, Miseli, maleeka wi u sãa tabu sunɔ, u koo seema, wi, wi u ka wunɛ Danielin tɔmbu yɔ. Saa ye, ya ko n sãawa nɔni swãarun tɔru tɛn bweseru ta ñ koore saa min di bwesenu nu torua sere n ka saa ye girari. Saa ye sɔɔra wunɛn tɔmbu ba koo faaba wa bèn yĩsa ya yorua wãarun tireru sɔɔ. ² Dabiru be ba dò sikirɔ, ba koo dom yanda. Ben gabu ba koo se bu ka wãaru te ta ku ra kpe wa. Gabu ba koo maa se bu ka sekuru ka nɔni swãaru wa sere ka baadommaɔ. ³ Be ba bwisi mɔ, ba koo balliwa nge wɔllun yam bururam. Be

ba maa tən dabinu gem swaa sōosi, ba koo balliwa nge kperi sere ka baadommao.

⁴ Wunε Danieli, a gari yi nenuo asiri sōo kpa a yi yīreru koosi tire te sōo bu ku ka tu wukia sere kpeerun saa. Sanam mε, tən dabinu nu koo yi gari kpa yēru tu sosi.

Kpeerun saa

ya ko n sāawa asiri

⁵ Yen biru, Danieli u mεera ma u tōmbu yiru wa ba yō turo daarun gooru gee, turo maa wāa daarun gooru giō. ⁶ Ma turo u wi u yānu doke ni ba kua ka wēε damgii u yō daa ten nim wōllo bikia u nεε, saa yerà maamaaki yen kpeera koo na. ⁷ Yera Danieli u wa gōrado wi, u win nōma yiru kpuro yīiya wōllo ma u bōrua ka wi u ra n wāa sere ka baadommaon yīsiru u nεε, nōni swāa te, ta ko n wāawa sere saa ita ka bōnu kpa tu kpe dōma te ba Gusunən tōmbun dam bua mam mam.

⁸ Danieli u gari yi nua adama yi n nūn yeeri. Ma u nεε, nen Yinni, amōna gari yi, yi koo ka wiru goora.

⁹ Yera u nūn wisa u nεε, Danieli, a wunen laakari kpīiyō. Gari yi, yi ko n sāawa asiri sere kpeerun saa yu ka turi.

¹⁰ Ba koo dabinu sārasia bu dεera mam mam. Tən kōsobu ba ko n kōsa mō. Ben goo kun tubu ye ya kooramō. Adama be ba bwisi mō, beya ba koo tubu.

¹¹ Saa dōma tēn di ba koo tōo baateren yāku ni ba ra Yinni Gusunō kue yōrasia ka saa ye kam koosion bwāaroku kōsu ga ko n wāa yāku yerō, ya ko n sāawa sōo nōrōbu ka gooba wunōbu wōkuru sari (1.290). ¹² Doo nōrugiiwa wi u tēmana sere sōo nōrōbu ka gooba wunōbu ka tēna ka nōobu (1.335).

¹³ Adama wunε Danieli, a de a tēmana sere ka nōrō.

Saa ye sǎra kaa wěra kpa a se a wunɛn are mwa
kpeerun saa sǎ.

Luda yá takada kú Bisá yáo
Portions of the Holy Bible in the Busa language of
Nigeria

copyright © 2005 SIM International

Language: Bisá (Busa)

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

8631d380-7d17-5581-abf9-174814e8ccc3